

10 w 2020 (236)

Jutro to dziś: harcerstwo w kwarantannie

Data publikacji: 16.03.2020 / Autor: Redakcja

Dzisiejsza sytuacja nie jest zbyt wesoła. Raz – jesteśmy zmuszeni do siedzenia w domach, dwa – możemy zarazić się koronawirusem. Trzeba też pomyśleć, co zrobić z drużyną przez najbliższe dwa tygodnie. Jest jeden sposób, jak możesz sobie pomóc. Zawołaj: **SIKALAFĄ!** [1].

Na to wezwanie odpowiada kurs podharcemistrzowski “Sikalafą”, dając ci do ręki garść informacji i propozycji, jak radzić sobie w tym zwariowanym czasie.

Stworzony przez nas program metodyczny dla harcerzy “DZIŚ-JUTRO-POJUTRZE” potraktuj jako wskazówki do swojej obecnej i przyszłej pracy. Nie zamieszczamy tutaj konkretnych rozwiązań, ale prezentujemy nasze pomysły na to, jak zmierzyć się z obecnie panującą sytuacją.

Co każdy drużynowy wiedzieć powinien?

13 marca 2020 r. miała miejsce konferencja prasowa Prezesa Rady Ministrów na temat wprowadzenia dodatkowych ograniczeń, które są niezbędne, by powstrzymać rozprzestrzenianie się koronawirusa. Tym samym mamy do czynienia z sytuacją bezprecedensową w historii współczesnej Polski, jak i historii polskiego harcerstwa. Wszystkie placówki oświatowe zostały zamknięte na okres przynajmniej dwóch tygodni, przywrócono kontrolę graniczną, zamknięto prawie wszystkie sklepy, restauracje, bary oraz zakazano zgromadzeń publicznych powyżej 50 osób.

Nowy wirus SARS-Cov-2 wywołuje chorobę o nazwie COVID-19. Ognisko koronawirusa znajduje się w Chinach w prowincji Hubei. Przez rozprzestrzenianie się wirusa dochodzi do powstawania wtórnych ognisk, które mają aktualnie miejsce we Włoszech i w Korei Południowej.

Objawy choroby COVID-19 są bardzo podobne do objawów zwykłej i znanej nam grypy. Choroba charakteryzuje się gorączką, kaszlem, dusznościami, bólami mięśni i ogólnym zmęczeniem. Ciężki przebieg choroby odnotowano na razie u 15-20% zakażonych, zaś ofiary śmiertelne to około 2-3%. Na zarażenie się chorobą najbardziej zagrożone są osoby starsze, osoby z obniżoną odpornością i osoby, którym towarzyszą inne choroby.

Wirus SARS-Cov-2 przenosi się na dwa sposoby – bezpośrednio, poprzez kontakt z wydzielinami zainfekowanej osoby, np. drogą kropelkową, i pośrednio, czyli przez kontakt z powierzchniami, na których osadziły się wydzieliny osoby zainfekowanej, np. przez kichanie czy kaszel. Badania dowodzą, że wirus może przetrwać nawet do kilku godzin na różnego typu powierzchniach, np. na klamkach od drzwi.

W wyniku wprowadzenia kwarantanny mamy pierwszy raz do czynienia z sytuacją, kiedy to harcerze są zmuszeni spędzać całe dni w domu. Uchwałą Naczelnictwa ZHR nr 366/1 z dnia 11 marca 2020 roku zawieszono zostały dotychczasowe bezpośrednie formy działań jednostek. Czy w związku z ograniczeniami, jak i powstającą paniką zagrożenia epidemiologicznego, mamy zawiesić nasze działania w drużynach harcerskich i ograniczyć kontakt z harcerzami? Otóż nie, wręcz przeciwnie. Szczególnie teraz harcerze nas potrzebują. Powinniśmy stać się przewodnikami, pokazując sposób działania w sytuacji zagrożenia, z którą przyszło nam się zmierzyć.

Co masz zrobić jutro, zrób **DZIŚ**

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) opublikowała informację, że wirus SARS-Cov-2, czyli koronawirus, można już scharakteryzować jako pandemię. We Włoszech do tej pory na koronawirusa zachorowało ponad 20 tysięcy ludzi. Aktualnie w Polsce rząd ogłosił stan zagrożenia epidemicznego. Brzmi strasznie, prawda? Na szczęście – tylko brzmi. Właśnie od nas zależy, czy dojdzie do eskalacji tego zjawiska. Rozpoczynając nasze rozważania na temat przeciwdziałania negatywnym skutkom wystąpienia epidemii, trzeba najpierw rozważyć, czym jest epidemia i pandemia? Epidemię możemy określić jako większą niż zwykle zapadalność na daną chorobę w określonej czasowo i terytorialnie populacji ludzkiej. Pandemia to z kolei szybko szerząca się choroba zakaźna, która ogarnia swoim zasięgiem całe państwa, kontynenty, a nawet cały świat [2][3].

Oficjalnie w Polsce potwierdzonych jest już ponad 150 przypadków zachorowań na koronawirusa. Czy liczba zarażeń będzie większa, mimo wprowadzonych działań prewencyjnych? Tak, i prawdopodobnie w krótkim czasie ta liczba będzie szybko się powiększać, ponieważ u coraz większej liczby pacjentów będzie diagnozowana choroba. Naszym nadrzędnym zadaniem jest teraz maksymalnie zmniejszyć ryzyko rozprzestrzeniania się wirusa, poprzez ograniczenie kontaktu z potencjalnym czynnikiem wywołującym tę chorobę. Właśnie tutaj rozpoczyna się Twoja służba instruktorska, ponieważ masz na to wpływ [4]!

Swoją pracę instruktorską powinieneś zacząć od tego, by maksymalnie przeciwdziałać panice w swojej rodzinie, jednostce harcerskiej, jak i społeczności lokalnej. Panika nie sprzyja organizacji pracy, zagraża zdrowiu i podejmowaniu racjonalnych decyzji. Za pomocą rzetelnych informacji czerpanych z wiarygodnych

źródeł oraz własnej wiedzy powinieneś uspokajać swoich najbliższych oraz harcerzy. Bardzo przydatnym narzędziem w tej pracy będą infografiki z potwierdzonych źródeł: ze stron rządowych, Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego [5], Głównego Inspektoratu Sanitarnego lub oficjalnej strony Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.

Jednocześnie Twoim zadaniem jest dążenie do tego, aby wszystkie znane Ci osoby pozostały w domu i nie wychodziły na zewnątrz częściej niż jest to konieczne. Niech Ci przyświeca myśl, którą Sun Tzu stworzył w V w. p. n. e.: *“Osiągnąć sto zwycięstw w stu bitwach nie jest szczytem umiejętności. Szczytem umiejętności jest pokonanie przeciwnika bez walki”* [6]. Owymi stoma bitwami w tym przypadku jest stu pacjentów, których muszą wyleczyć lekarze. Za pomocą form i narzędzi harcerskich spraw, by tych pacjentów w ogóle nie było. Wyjaśnij harcerzom, dlaczego tak ważnym jest, by pozostali w domu, nawet jeśli czują się dobrze i nie mają żadnych objawów choroby.

Jak już udało Ci się przekonać swoich harcerzy do pozostania w domu, to już wykonałeś kawał dobrej roboty. Jednak nie spocznij na laurach! Teraz jest dobry czas na pracę metodyczną, na realizację stopni i sprawności. Harcerz, który pozostanie w domu, może być wielkim wsparciem dla rodziny, może przejąć domowe obowiązki. Zachęć go, by przyszykował prosty obiad dla rodziców, posprzątał dom, zadzwonił do dziadków lub za zgodą rodziców poszedł zrobić zakupy, przy zachowaniu wszystkich środków bezpieczeństwa. Oczywiście to tylko propozycje, ponieważ takich działań może być nieskończenie wiele. Dostosuj jego służbę do warunków, które panują w domu. Przy okazji zadbaj o dobry kontakt z rodzicami, z którymi wspólnie możesz wypracować dobre pomysły.

Kolejnym, równie ważnym celem, jest zwiększenie świadomości harcerzy na temat podstawowej higieny osobistej i zagrożeń, jakie wiążą się z jej nieprzestrzeganiem. Za pomocą infografik, rozmów indywidualnych lub poprzez nakręcenie własnego vloga wyjaśnij harcerzom, że ich zwiększona dbałość o higienę osobistą zmniejsza szansę na zarażenie się wirusem. Według Głównego Inspektoratu Sanitarnego *„Koronawirus jest podatny na rozpuszczalniki lipidów, co oznacza, że dokładne, co najmniej 30 sekundowe mycie rąk wodą ze zwykłym mydłem lub detergentem, jest kluczowe, by ograniczyć rozprzestrzeniania się koronawirusa”*[7]. Korzystając z tej informacji, możesz w drużynie stworzyć grę i system specjalnej punktacji, który będzie wiązał się z bezpieczeństwem osobistym. Zasady gry możesz odnieść również do zaleceń rządowych na temat higieny osobistej [8].

Jutro nie umiera nigdy

Miesiąc temu mało komu przyszło do głowy, że koronawirus dotrze do Polski. Ludzie robiący zapasy na wypadek kwarantanny byli zbywani pobłażliwym uśmiechem.

Dzisiaj wszyscy siedzimy w domach, napominając nielicznych nierozważnych. Nie wiemy, jak będzie wyglądała sytuacja za kolejny miesiąc, ale jeśli mamy sprostać wyzwaniom, jakie epidemia może postawić przed harcerzami, musimy zacząć się szykować już teraz.

Przede wszystkim musimy działać. Jak? Normalnie, czyli jak na harcerzy przystało – zastępami. Potrzebujemy pomysłów dla zastępowych, którzy zostali teraz pozbawieni naturalnych i intuicyjnie wprowadzanych form pracy z zastępem. Pomóżmy im zainspirować się i zarazić entuzjazmem swoich druhów!

Dostosowane do warunków kwarantanny harce, wyzwania i sprawności to produkty pierwszej potrzeby każdego zastępowego (wiele inspiracji możemy znaleźć na stronie ZHR w zakładce “Bank Pomysłów – zamiast zbiorów”[9]). Nie zapominajmy, że życie zastępu nie kończy się na technikach harcerskich. Zmuszeni do izolacji w towarzystwie najbliższych powinniśmy zadbać o możliwość spędzenia czasu również z zastępem czy drużyną. Zawody, turnieje, konkursy i codzienne zadania od drużynowego są doskonałym sposobem nie tylko podtrzymywania więzi w drużynie, ale również kontynuowania śródrocznego turnieju zastępów, który będzie motywował druhów do wyteźzonej pracy. W końcu tu nie tylko o zabawę chodzi. Przed nami wiele wyzwań w nadchodzącym roku. Włącz zastępowych w planowanie przyszłości. Wirtualne rady drużyny przez Skype to doskonała okazja, aby przygotować się do obozu. Macie już zaplanowaną pionierkę w namiotach, w podobozie? Jak będą wyglądać w tym roku wędrówki? Chłopcy od dawna wspominają o krótkofalówkach? Czas pomyśleć o akcji zarobkowej na nowy sprzęt. Właśnie teraz jest czas na planowanie!

Dostosowując formy pracy z drużyną do nowych okoliczności, wyzwań i potrzeb, pamiętaj o stopniach swoich harcerzy. Aby ich próby na stopnie faktycznie były narzędziem służącym rozwojowi, a nie tylko tabelką z zadaniami do „zaliczenia”, ich treść musi odpowiadać aktualnym potrzebom i kierunkom rozwoju. Warto z harcerzami przejrzeć ich próby i dopasować je do nowych warunków. Zmieńcie działania i mierniki niemożliwe do zrealizowania lub zamieńcie te zadania, które w obliczu epidemii straciły sens. Warto szczególną uwagę poświęcić służbie, która może być podjęta w domu.

Dotychczas aktywność harcerska chłopców odbywała się w większości poza domem – zbiórki, biwaki, rajdy czy wędrówki. Kwarantanna przenosi całość naszych działań „na kanapę”, pod sam nos rodzica. Jest to okazja do uświadomienia opiekunom prawnym, że harcerstwo to nie tylko zajęcia pozalekcyjne, jak tenis czy dodatkowy angielski. Wykorzystaj to jako pretekst do rozmowy z rodzicami: czy wiedzą jakie ich syn realizuje zadania w aktualnej próbie na stopień? Dowiedz się, jakie są ich potrzeby wynikające z nowej sytuacji. Może potrzebują wsparcia w nauczaniu domowym, a może wcale nie wiedzą, że ich dziecko ma przekazane do nauki

materiały? Sprawdźcie, czy drużyna jest w stanie wyjść naprzeciw nowej sytuacji, w której znaleźli się nie tylko harcerze, ale także członkowie ich rodzin.

Zostało nam tylko zrobić POJUTRZE

Epidemia, to na szczęście nie jest apokalipsa zombie. Nie będzie trwała wiecznie. Kiedyś się musi skończyć. Będziemy wtedy zmuszeni do wyjścia z domu i do powrotu do normalnego życia. Powinniśmy być na to w pełni gotowi.

Czas, który mamy teraz do dyspozycji, jest bardzo ważnym okresem. Niektórym z nas pozwoli złapać drugi oddech, nadrobić zaległości, jednak nie są to wakacje! Wykorzystajmy to, co nam dane. Podstawą jest tu dobrze zaplanowany harmonogram.

Dodatkowy czas, który teraz dostaliśmy, to idealny moment, aby zadbać o samorozwój. Wróci szkoła, praca i dojazdy, a wtedy znów nie będziemy mieli czasu, aby coś zrobić. Masz zaległości? Nadrób je!

Harcerstwo walczy z siedzącym trybem życia. Teraz wszyscy będą go zażywać (zmuszeni, aby z nim się zmierzyć lub stawić mu czoła). Szczególnie harcerze, którzy przecież lepiej czują się w ruchu. Zadbajmy o codzienne ćwiczenia, rozgrzewkę na którą zazwyczaj nie mamy czasu. Może uda się wyrobić nawyk dbania o dobrą kondycję? Robert Baden-Powell powiedział, że “celem wychowania skautowego jest podniesienie poziomu przyszłych, obywateli, szczególnie pod względem charakteru i zdrowia; zastąpienie samolubstwa służbą dla bliźnich, usprawnienie chłopców pod względem moralnym i fizycznym, aby mogli pełnić służbę bliźnim”. Może więc ograniczenia związane z zagrożeniem zakażenia koronawirusem przyczynią się do kształtowania charakteru i silnej woli? [10]

Niewątpliwie obecna sytuacja, chociaż jest wyjątkowa, niesie również pewne plusy. Może w końcu harcerze znajdą czas, aby porozmawiać z rodzicami czy rodzeństwem? Może całą rodziną zagrają w karty czy gry planszowe? Może wspólnie będą jedli posiłki? Łatwiej wyraża się swoje uczucia teraz, kiedy życie jest zagrożone, niż kiedy wszystko szło dotychczasowym torem. Ulegliśmy pewnemu szaleństwu, jakim był nieustanny pęd. Teraz przyszedł czas przeżywania chwili, cieszenia się nią. Otóż dla wielu to jest ogromne wyzwanie, aby być razem pod jednym dachem. Nasze relacje z bliskimi nie zawsze są poprawne. Dlaczego należy zadbać o relacje rodzinne? Ponieważ cała ta sytuacja za jakiś czas się skończy i trzeba będzie powrócić do normalności. Tylko czy na pewno do takiej “normalności”, jaką znaliśmy dotychczas? Tego nie wiemy.

Teraz utknęliśmy w domach, nie wiadomo na jak długo, jednak kiedyś trzeba będzie wyjść. Na pewno, z początku, będzie to ciekawa odmiana. Wreszcie czas, na

spotykanie się ze znajomymi. Aktywności na świeżym powietrzu. Musimy jednak na chwilę zatrzymać się i zastanowić. Wyciągnąć wnioski. Czego nas nauczył ten czas spędzony w domu? Jak przygotować się na podobne sytuacje w przyszłości? Czy harcerze zapamiętają ten czas, jako coś smutnego, jako czas wolny czy może jednak jako czas wartościowej próby?

Wypada założyć, że w naszym społeczeństwie coś się zmieni. W takiej sytuacji zawsze wsparciem powinni być nasi najbliżsi. Dzisiejsza troska o dobre relacje rodzinne jest inwestycją w owe "pojutrze", bo właśnie z nimi będziemy kreować nowy świat.

Zacznij działać!

Czas wziąć się do roboty. Artykuł się skończył. Pokaż, co potrafisz. Masz już pomysł, co kreatywnego zrobić z drużyną i jak wykorzystać ten czas? Super. Zaimplementuj go. Podziel się nim. Działaj! SIKALAFĄ ☐

[1] *sikalafą/sikalafon to w przedwojennej gwarze warszawskiej określenie na „wszystko gra” lub „jest jak jest” (z francuskiego “si qu’a la font”).*

[2] Chomiczewski K., Gall W., Grzybowski J., *Epidemiologia działań wojennych i katastrof*, Alfa Medica Press, Bielsko Biała 2001.

[3] Jędrzychowski W., *Epidemiologia - wprowadzenie i metody badań*, PZWL, Warszawa 1999.

[4] <https://www.gov.pl/web/koronawirus/wykaz-zarazen-koronawirusem-sars-cov-2> [dostęp: 15.03.2020]

[5] <https://www.pzh.gov.pl/jak-uchronic-sie-przed-koronawirusem-infografiki-swiatowej-organizacji-zdrowia-who/> [dostęp: 15.03.2020]

[6] <https://innpoland.pl/123795,tego-nie-wiedzales-o-sztuce-wojny-5-rze-czy-z-traktatu-sun-tzu-ktore-inne-ksiazki-pomijaja> [dostęp: 15.03.2020]

[7] <https://gis.gov.pl/aktualnosci/qa-dotyczace-zywnosci-i-koronawirusa/> [dostęp: 15.03.2020]

[8] <https://www.gov.pl/web/koronawirus/informacje-dla-seniorow> [dostęp: 15.03.2020]

[10] Baden-Powell R., *Scouting for Boys*, część II, Londyn 1908.

[9] <https://www.zhr.pl/pomysl/> [dostęp: 16.03.2020]

[10] Baden-Powell R., *Scouting for Boys*, część II, Londyn 1908.

Autorzy tekstu:

pwd. Radosław Czerwiński

pwd. Michał Korzeniewski

pwd. Mikołaj Myśluk

phm. Maciej Ołdakowski

hm. Jakub Sabak

Redakcja

Zastęp służbowy oddelegowany do poszukiwania artykułów w wartościowych miejscach, wypytywania władz o praktyczne porady oraz znajdowania odpowiedniego cytatu na dowolną okazję.